

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

ПРОЄКТ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«МУЛЬТИМЕДІЙНИЙ ДИЗАЙН»

першого рівня вищої освіти

за спеціальністю В2 Дизайн

галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

за спеціалізацією «Мультимедійний дизайн»

Кваліфікація: бакалавр дизайну

Відгуки направляти на e-mail

ksada.md@gmail.com

до 1 травня 2025 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

протокол № __ від " __ " _____ 2025 р.

Голова Вченої ради

Ректор _____ Олександр СОБОЛЄВ

Освітня програма вводиться в дію з _____ 2025 р.

Наказ № __ від " __ " _____ 2025 р.

Харків 2025 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми
«Мультимедійний дизайн»

Рівень вищої освіти: перший (бакалавр)

Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність: В2 Дизайн

Кваліфікація: бакалавр дизайну

СХВАЛЕНО:

Методична рада ХДАДМ

Протокол № ____

від «____» _____ 2025 р.

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор

з науково-педагогічної роботи

ХДАДМ

_____ Марина Токар

«____» _____ 2025 р.

РЕКОМЕНДОВАНО:

Вчена рада факультету «Дизайн»

Протокол № 6

від «27» лютого 2025 р.

Голова Вченої ради факультету «Дизайн»,

декан факультету «Дизайн»

_____ Людмила ЛИТВИНЮК

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма «Мультимедійний дизайн» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю В2 Дизайн, галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки розроблена робочою групою у складі:

**Голова проєктної групи,
гарант освітньої програми**

кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри мультимедійного дизайну _____ Михайло ОПАЛЄВ

Члени проєктної групи:

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри мультимедійного дизайну _____ Ірина МАЛИНІНА

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри мультимедійного дизайну _____ Світлана ІНОЗЕМЦЕВА

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри мультимедійного дизайну _____ Наталія ЧСН

здобувачка вищої освіти

за кваліфікацією «бакалавр»

спеціалізації «Мультимедійний дизайн» _____ Марина СЕДЕНКО

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Експертний висновок Інни ЯКОВЕЦЬ, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри дизайну ЧДТУ;

2. Експертний висновок Ольги ГЛАДУН, кандидата мистецтвознавства, директорки Черкаського обласного художнього музею;

3. Експертний висновок Сергія МИРНОГО, наукового співробітника Національного музею «Чорнобиль», м. Київ.

4. Експертний висновок Наталії ГОРОШКО, креативної директорки компанії «UNIQUE HOLDING».

Ця програма не може бути повністю чи частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Вченої ради Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

Вступ

Освітньо-професійна програма «Дизайн інтер'єрів і меблів» для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності В2 «Дизайн» розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII, Постанов Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікації», від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 року № 347 (далі Ліцензійних умов), від 25.06.2020 р. «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341», Стандарту вищої освіти за спеціальністю 022 «Дизайн» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06.2020 р. № 808, методичних рекомендацій «Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації».

Освітньо-професійна програма поширюється на кафедри академії, які беруть участь у підготовці фахівців ступеню бакалавра за спеціальністю В2 «Дизайн».

Позначення, що використовуються в освітньо-професійній програмі:

НРК – Національна рамка кваліфікації;

ІК – інтегральна компетентність; ЗК – загальні компетентності;

ПК – професійні компетентності;

ПРН – програмні результати навчання;

ЗП – цикл загальної підготовки;

ПП – цикл професійної підготовки;

ЗПВ – цикл загальної підготовки вибіркової частини ОПП;

ППВ – цикл професійної підготовки вибіркової частини ОПП.

1. Профіль освітньої програми «Мультимедійний дизайн» зі спеціальності В2 Дизайн

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Харківська державна академія дизайну і мистецтв Кафедра мультимедійного дизайну
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Бакалавр дизайну
Офіційна назва освітньої програми	Мультимедійний дизайн
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 3 роки 10 місяців
Наявність акредитації	Акредитаційна комісія України Сертифікат про акредитацію №8866 від 25.06.2024 р., термін дії - 01.07.2029 р.
Цикл/рівень	НРК України – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень
Передумови	Повна загальна середня освіта
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	01.07.2029 р.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://www.ksada.org/fakultet-dyzajnu/kafedra-multymedijnogo-dyzajnu/osvitno-profesijna-programa-multymedijnyj-dyzajn-vidomosti/
2 – Мета освітньої програми	
Створення цілісної системи підготовки висококваліфікованих фахівців з мультимедійного дизайну. Формування професійних компетентностей в галузі мультимедійного дизайну, що спрямовані на створення естетично та функціонально досконалих об'єктів мультимедійного дизайну та різноманітних видів анімації, гармонійного й ефективного візуально-комунікативного та просторового середовища й об'єктів його наповнення в побутовій, суспільній, соціокультурній, промисловій сферах життєдіяльності людини.	
3 - Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань — В Культура, мистецтво і гуманітарні науки, спеціальність — В2 Дизайн, спеціалізація — Мультимедійний дизайн
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Спеціальна освіта в галузі дизайну мультимедійних об'єктів (проектування об'єктів з високими споживчими властивостями, визначення якості візуально-інформаційного середовища, створення цілісного продукту через організацію і гармонійне поєднання його елементів відповідно до його призначення/функції).
Особливості програми	Програма забезпечує підготовку бакалаврів у тісній співпраці з Національною спілкою дизайнерів України та з провідними дизайнерами та випускниками кафедри. Має професійну спрямованість за спеціалізацією «Мультимедійний дизайн» з першого року навчання за всіма професійними дисциплінами, що є унікальною навчальною специфікою в межах України і є найбільш поширеним напрямом професійної підготовки у розвинутих країнах

	Заходу.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Дизайнер ступеня «Бакалавр» може займати первинні посади згідно з Національним класифікатором України «Класифікатор професій» ДК 003:2010: дизайнер-виконавець, дизайнер-виконавець мультимедійних об'єктів; художник-шрифтовик телебачення, гейм-дизайнер, фотохудожник. 2452.1: дизайнер-дослідник. 2320: викладач професійного навчально-виховного закладу, викладач професійно-технічного навчального закладу, вчитель середнього навчально-виховного закладу. 2452.2: асистент художника з комбінованих зйомок, асистент художника-мультиплікатора, асистент художника-постановника, дизайнер (художник-конструктор), художник з комбінованих зйомок, художник-графік телебачення, художник-мультиплікатор.
Подальше навчання	Можливість продовження навчання за програмами другого (магістерського) рівня вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Комплексне поєднання лекційних та практичних занять; самонавчання (самостійна робота); авторські методики викладачів (презентації, конкурсні завдання, майстер-класи тощо)
Оцінювання	Екзамени, екзаменаційні перегляди, заліки, поточний контроль
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі дизайну, або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів дизайну та характеризується комплексністю і невизначеністю умов
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності. ЗК2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК3. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК5. Здатність працювати в команді. ЗК6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК7. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК8. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК9. Здатність зберігати та приумножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК1. Здатність застосовувати методики проектування одиничних, комплексних, багатофункціональних об'єктів дизайну. ФК2. Здатність здійснювати формоутворення, макетування і комп'ютерне моделювання об'єктів дизайну. ФК3. Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну. ФК4. Здатність застосовувати навички проектної графіки у професійній діяльності. ФК5. Здатність застосовувати знання з історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності. ФК6. Здатність застосовувати у проектно-художній діяльності спеціальні техніки та технології роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями). ФК7. Здатність використовувати сучасне програмне забезпечення для створення об'єктів дизайну. ФК8. Здатність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об'єкта. ФК9. Здатність зображувати об'єкти навколишнього середовища і постаті людини засобами пластичної анатомії, спеціального рисунка та живопису (за спеціалізаціями). ФК10. Здатність застосовувати знання прикладних наук у професійній діяльності (за спеціалізаціями). ФК11. Здатність досягати успіху у професійній кар'єрі, розробляти та представляти візуальні презентації, портфоліо власних творів, володіти підприємницькими навичками для провадження дизайн-діяльності.
---	--

7 – Програмні результати навчання

ПРН1. Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях. ПРН2. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово з професійних питань, формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення. ПРН3. Збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування дизайнерського проекту, застосовувати теорію і методику дизайну, фахову термінологію (за професійним спрямуванням), основи наукових досліджень. ПРН4. Визначати мету, завдання та етапи проектування. ПРН5. Розуміти і сумлінно виконувати свою частину роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності. ПРН6. Усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні. ПРН7. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень. ПРН8. Оцінювати об'єкт проектування, технологічні процеси в контексті проектного завдання, формувати художньо-проектну концепцію. ПРН9. Створювати об'єкти дизайну засобами проектно-графічного моделювання. ПРН10. Визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну в комунікативному просторі. ПРН11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах. ПРН12. Дотримуватися стандартів проектування та технологій виготовлення об'єктів дизайну у професійній діяльності. ПРН13. Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, розвивати екокультуру засобами дизайну. ПРН14. Використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації та творчого самовираження; застосовувати історичний
--

творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики.	
ПРН15. Розуміти українські етнокультурні традиції у стильових вирішеннях об'єктів дизайну, враховувати регіональні особливості етнодизайну у мистецьких практиках.	
ПРН16. Враховувати властивості матеріалів та конструктивних побудов, застосовувати новітні технології у професійній діяльності.	
ПРН17. Застосовувати сучасне загальне та спеціалізоване програмне забезпечення у професійній діяльності (за спеціалізаціями).	
ПРН18. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.	
ПРН19. Розробляти та представляти результати роботи у професійному середовищі, розуміти етапи досягнення успіху в професійній кар'єрі, враховувати сучасні тенденції ринку праці, проводити дослідження ринку, обирати відповідну бізнес-модель і розробляти бізнес-план професійної діяльності у сфері дизайну.	
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	Висока фахова майстерність науковців і дизайнерів – членів Національної спілки дизайнерів України, які поєднують педагогічну роботу з активною науковою та творчою діяльністю та міжнародним стажуванням. Можлива участь вітчизняних, закордонних фахівців і випускників кафедри мультимедійного дизайну (лекції, майстер-класи).
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	Аудиторії для лекційних і практичних занять із необхідним мультимедійним обладнанням. Комп'ютерні класи. Класи-майстерні з рисунку і живопису з світловим обладнанням, мольбертами, натюрмортно-гіпсовим фондом.
Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення	Бібліотечний ресурс: інформаційне та наочне забезпечення навчального процесу винятковими виданнями. Кафедральний ресурс: авторські методички, посібники та монографії викладачів ОПП, методичний фонд робіт студентів кафедри, база електронних ресурсів (перегляди, дипломні проекти, електронна бібліотека).
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Укладені угоди про академічну мобільність.
Міжнародна кредитна мобільність	Допускається зарахування кредитів, отриманих у інших закладах вищої освіти за кордоном. Ведеться робота по укладенню угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування (Еразму+ K1), про тривалі міжнародні проекти, які передбачають включене навчання студентів.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Наявна можливість для фізичних осіб. Підготовчі курси з української мови.

2. Перелік компонентів освітньо-професійної програми «Мультимедійний дизайн»

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
Обов'язкові компоненти ОП			
1. ЦИКЛ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ			
ОК 1	Історія української культури і мистецтва	4	іспит
ОК 2	Іноземна мова	7	іспит/залік
ОК 3	Основи підприємництва та організації бізнесу	3	залік

ОК 4	Методика проектної діяльності в дизайні (за спец.)	4	залік
ОК 5	Українська мова (за проф. спрямув.)	3	іспит
ОК 6	Філософія	3	іспит
ОК 7	Правознавство	3	залік
2. ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ			
ОК 8	Академічний рисунок	12	екз.перегл.
ОК 9	Основи наукових досліджень	3	екз.перегл.
ОК 10	Академічний живопис	12	залік
ОК 11	Історія зарубіжного мистецтва	6	іспит/залік
ОК 12	Історія дизайну (за профспрямуванням)	6	залік
ОК 13	Синтез мистецтв	6	екз.перегл.
ОК 14	Основи композиції і проектної графіки	12	екз.перегл.
ОК 15	Проектування	32	екз.перегл.
ОК 16	Основи формоутворення	8	екз.перегл.
ОК 17	Кольорознавство	3	екз.перегл.
ОК 18	Робота в анімаційних матеріалах	8	екз.перегл.
ОК 19	Апаратне і програмне забезпечення комп. технологій	7	екз.перегл.
ОК 20	Технології 3D-моделювання	4	екз.перегл.
ОК 21	Комп'ютерні технології	18	екз.перегл.
ОК 22	Типографіка	3	екз.перегл.
ОК 23	Виробнича практика	4	перегляд
ОК 24	Переддипломна практика	4	перегляд
ОК 25	Кваліфікаційна робота бакалавра	5	
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		180	
Загальний обсяг вибірових компонент МД:		60	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		240	

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи.
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота передбачає розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичної проблеми в сфері дизайну, що характеризується комплексністю і невизначеністю умов, із застосуванням певних теорій та методів дизайну. Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації. Кваліфікаційна робота має бути розміщена на сайті закладу вищої освіти або його структурного підрозділу, або у репозитарії кафедри.

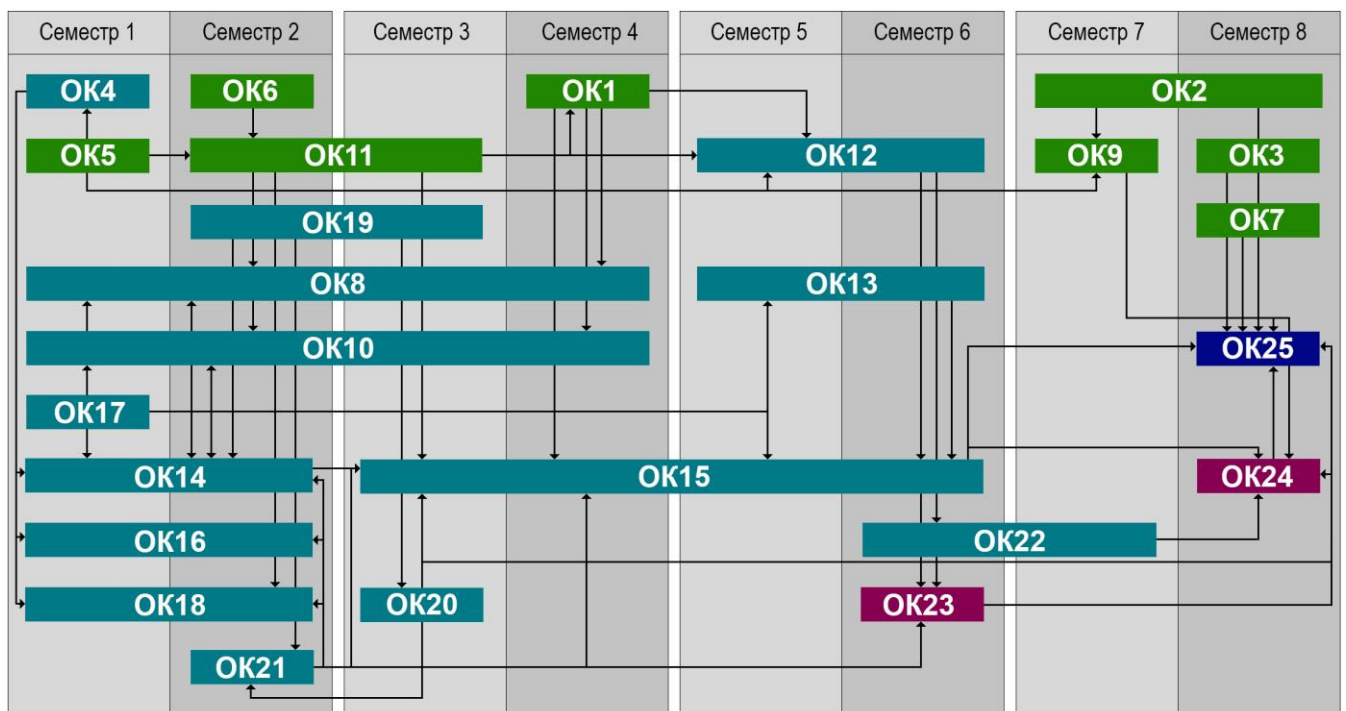
4. Структурно-логічна схема освітньої програми

ЦИКЛ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

- OK 1 Історія української культури і мистецтва
- OK 2 Іноземна мова
- OK 3 Основи підприємництва та організації бізнесу
- OK 4 Методика проектної діяльності в дизайні (за спец.)
- OK 5 Українська мова (за проф. спрямув.)
- OK 6 Філософія
- OK 7 Правознавство

ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

- OK 8 Академічний рисунок
- OK 9 Основи наукових досліджень
- OK 10 Академічний живопис
- OK 11 Історія зарубіжного мистецтва
- OK 12 Історія дизайну (за профспрямуванням)
- OK 13 Синтез мистецтв
- OK 14 Основи композиції і проектної графіки
- OK 15 Проектування
- OK 16 Основи формоутворення
- OK 17 Кольорознавство
- OK 18 Робота в анімаційних матеріалах
- OK 19 Апаратне і програмне забезпечення комп. технологій
- OK 20 Технології 3D-моделювання
- OK 21 Комп'ютерні технології
- OK 22 Типографіка
- OK 23 Виробнича практика
- OK 24 Переддипломна практика
- OK 25 Кваліфікаційна робота бакалавра

5. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	OK 1	OK 2	OK 3	OK 4	OK 5	OK 6	OK 7	OK 8	OK 9	OK 10	OK 11	OK 12	OK 13	OK 14	OK 15	OK 16	OK 17	OK 18	OK 19	OK 20	OK 21	OK 22	OK 23	OK 24	OK 25
ЗК 1			+	+			+	+	+	+		+	+	+	+			+	+	+	+	+	+		+
ЗК 2		+			+									+											
ЗК 3		+																							
ЗК 4	+		+	+			+		+		+	+			+	+	+		+		+	+		+	
ЗК 5			+												+										
ЗК 6			+											+		+	+	+		+	+				
ЗК 7											+		+		+										
ЗК 8			+			+	+																		
ЗК 9	+		+			+								+											
ФК 1				+											+									+	+
ФК 2																+				+					
ФК 3				+										+		+									+
ФК 4				+										+	+					+	+	+			
ФК 5	+														+										+
ФК 6															+			+		+	+				
ФК 7															+			+	+	+	+	+	+		
ФК 8				+										+	+	+	+					+			
ФК 9								+		+															
ФК 10									+									+							
ФК 11			+												+						+				

Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам освітньої програми

[illegible]

ПРН 14	+					+																			+
ПРН 15				+			+									+									
ПРН 16	+					+						+													+
ПРН 17																		+	+	+					
ПРН 18													+	+											+
ПРН 19			+				+																		

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

1. Закон «Про вищу освіту» – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Закон «Про освіту» – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. ISCED (МСКО) 2011 – <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-educationisced-2011-en.pdf>
4. ISCED-F (МСКО-Г) 2013 – <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standardclassification-ofeducation-fields-of-education-and-training-2013-detailed-field-descriptions-2015-en.pdf>
5. EQF 2017 (Європейська рамка кваліфікацій) – http://www.ehea.info/Upload/TPG_A_QF_RO_MK_1_EQF_Brochure.pdf
6. ESG – <https://www.enqa.eu/esg-standards-and-guidelines-for-quality-assurance-in-the-european-highereducation-area/>
7. ESG 2015 (Стандарти та рекомендації із забезпечення якості в ЄПВО) – https://www.enqa.eu/wpcontent/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf
8. QF EHEA 2018 (Рамка кваліфікацій ЄПВО) http://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/EHEAParis2018_Communique_AppendixIII_952778.pdf
9. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 022 «Дизайн» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України від 13.12.2018 р.
10. Закон України Про ліцензування видів господарської діяльності 02.03.2015 № 222-VIII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>
11. Класифікатор видів економічної діяльності ДК 009:2010 [Національний класифікатор України. [розроб. :К. Бугакова, А. Варнідіс, В. Гріщина та ін.]. К. : Держспоживстандарт України, 2010. 42 с.18 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>
12. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 01.10.2019 р. № 1254), схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 3 від 21 червня 2019 р.);
13. Постанова Про затвердження Національної рамки кваліфікацій від 23 листопада 2011р. № 1341 – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>
14. НРК – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>

15. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. ; укладачі: В.М. Захарченко, С.А. Калашнікова, В.І. Луговий, А.В. Ставицький, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 100 с.
16. Постанова Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти від 29 квітня 2015 р. № 266 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text>
17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 07 липня 2021 р. № 762 <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-pereliku-galuzej-znan-i-specialnostej-za-yakimizdijsnyuyetsyapidgotovka-zdobuvachiv-vishchoyi-osviti-i070721-762>
18. Постанова КМУ Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти від 30 грудня 2015 . № 1187 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#Text>
19. Проєкт ЄС TUNING (приклад: результати навчання, компетентностей) https://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf